

Struktura reality - PLURALITA

1950-1951-069

18. 7. 51

Naše pojmy celku, celostního procesu jsou založeny na naší partikulární zkušenosti (tj. zkušenosti, týkající se partikulárních případů většinou střední, tj. člověku úměrné dimenze); zůstává otázkou jejich aplikovatelnost na úhrn věcí, kosmos. Tu je centrum otázky „determinismus – indeterminismus“: je kosmos celek, je to jeden organisovaný proces, v němž každý proces partikulární má své místo – i když proces třeba organickým způsobem uvolněný? Je celkovost primárně kosmická anebo je primárně partikulární, individuální, pluralitní? Já stojím na přesvědčení, že není žádného všekosmického celku, resp. celkového jednotného procesu, nýbrž že jsou různé procesy o různé úrovni a různých souvislostech a hlavně různých subjektech!